

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
обласних педагогічних читань**

«Вірте в людину!»

***(до 100-річчя
Василя Сухомлинського)***

***11 жовтня
2018 року***

Миколаїв

Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

«ВІРТЕ В ЛЮДИНУ!»

*(до 100-річчя з дня народження
В. О. Сухомлинського)*

**Тези доповідей
обласних педагогічних читань**

(м. Миколаїв, 11 жовтня 2018 року)

«Вірте в людину!» (до 100-річчя з дня народження В. О. Сухомлинського) : тези доповідей обласних педагогічних читань (м. Миколаїв, 11 жовтня 2018 р.). – Миколаїв : ОІППО, 2018. – 296 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол від 12.09.2018 № 6)

У збірнику подано матеріали учасників обласних педагогічних читань «Вірте в людину!», присвячених 100-річчю з дня народження В. О. Сухомлинського, що відбулися на базі Миколаївської спеціалізованої І–ІІІ ступенів школи № 22 з поглибленим вивченням англійської мови з 1 класу Миколаївської міської ради 11 жовтня 2018 р.

У матеріалах науково-педагогічних, педагогічних працівників МОІППО, педагогічних працівників закладів освіти Миколаївської області, які впроваджують ідеї Василя Сухомлинського у професійній діяльності, розкрито актуальні проблеми формування та розвитку особистості в Новій українській школі за ідеями В. О. Сухомлинського.

Редакційна колегія:

Голова:

Шуляр В. І., доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти, директор МОІППО, заслужений учитель України.

Члени редакційної колегії:

Стойкова В. В., кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-педагогічної роботи МОІППО;

Гич Г. М., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти МОІППО;

Лозко Г. С., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії освіти, теорії й методики суспільствознавчих предметів МОІППО;

Клименко Л. О., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії й методики природничо-математичної освіти та ІТ МОІППО, заслужений працівник освіти України;

Сокурєнко О. О., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти МОІППО;

Тихонова Т. В., доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти МОІППО.

Відповідальний секретар:

Тихонова Т. В., доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти МОІППО.

Віддруковано з авторських оригіналів

© Лабораторія редакційно-видавничої діяльності Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
2018

ЗМІСТ

А. Архіпова

Ідеї В. О. Сухомлинського у формуванні
здоров'язбережувального середовища Миколаївської
ЗОШ І–ІІІ ступенів № 31 через упровадження цільової
програми «Здоров'я – мудрих гонорар»..... **10**

Н. Бакуринська, Н. Заворотня

Педагогічна діяльність В. О. Сухомлинського в контексті
утвердження культури рідної
мови..... **14**

О. Білоглазова

Гуманістичні аспекти виховання та розвитку особистості в
педагогічній спадщині
В. О. Сухомлинського..... **19**

О. Білятинська, Г. Гозун, В. Чернега

Утвердження культури рідної мови учителями-
словесниками Первомайської гімназії..... **22**

Г. Бондюченко

Виховання моральних цінностей школярів на уроках
зарубіжної літератури через упровадження ідей
В. О. Сухомлинського..... **26**

Р. Василенко

Удосконалення екологічного
виховання школярів..... **30**

А. Венгер

Формування інтелектуального потенціалу молодших
школярів у спадщині В. О. Сухомлинського..... **36**

О. Вербик

Казковий світ педагогіки В. О. Сухомлинського..... **41**

О. Волобоєв

Формування громадянина та патріота
на ідеях В. О. Сухомлинського..... **45**

Г. Гич	
Культ читання у поглядах Василя Сухомлинського з позиції ХХІ століття.....	47
В. Гладун	
Актуальні ідеї громадянського та патріотичного виховання в концепції В. Сухомлинського.....	52
Т. Голубченко	
За Василем Сухомлинським: цінності сімейного виховання на духовних засадах.....	56
Т. Дмитренко	
Розвиток творчих здібностей дітей молодшого шкільного віку в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського.....	58
І. Зв'язка	
Розвиток творчих здібностей учнів на уроках української словесності за допомогою інтерактивних технологій у контексті ідей В. О. Сухомлинського.....	61
Т. Здражевська	
Упровадження ідей В. О. Сухомлинського. зміцнення співдружності школи, сім'ї та громадськості в освітньому процесі сучасного закладу освіти.....	66
О. Йорж, О. Попова, Н. Павлова	
Розвиток творчих здібностей і обдарованості дітей у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського.....	71
І. Іванова	
Моделювання єдності духовного та фізичного виховання.....	76
А. Карлюга	
Удосконалення розумового виховання через спадщину В. О. Сухомлинського.....	81
Л. Клименко	
Природа – найкращий учитель.....	83
І. Козлова	
Збереження здоров'я дітей та погляди В. О. Сухомлинського.....	86
О. Конопацька	
Значення творчої спадщини В. О. Сухомлинського у формуванні моральної культури особистості в процесі виховання читача сучасної шкільної бібліотеки.....	89

Н. Косіненко	
Екологічний аспект педагогічної системи В. О. Сухомлинського.....	94
А. Кузнєцова	
«Уроки мислення» В. Сухомлинського як синтез сучасних освітніх технологій.....	96
Л. Куликовська	
Упровадження в освітній процес початкової школи педагогічних ідей Василя Сухомлинського.....	98
С. Курдіяш	
Зміцнення співдружності сім'ї та школи в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського.....	102
Н. Лавриченко	
Використання спадщини В. О. Сухомлинського в процесі викладання математики.....	106
Г. Лисиця	
Дидактогенні аспекти в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського.....	110
В. Лободовська	
Упровадження ідеї В. О. Сухомлинського щодо формування громадянина-патріота в Плющівському ЗЗСО І–ІІІ ступенів.....	114
Д. Лукьяненко	
«Свідоме читання» Василя Сухомлинського: міф чи реальність для «цифрових аборигенів».....	118
Т. Лук'яненко	
Казки В. О. Сухомлинського в житті дітей старшого дошкільного віку.....	121
В. Ляхова	
Психологічний компонент у педагогічній діяльності В. О. Сухомлинського.....	124
В. Максименко	
Формування й збагачення педагогічної культури вчителя.....	127
І. Мироненко	
Еколого-патріотичне виховання учасників обласного	

екологічного проекту створення «зелених класів» на Миколаївщині «Приєднайся до дня довкілля».....	132
Г. Міленіна Василь Сухомлинський – яскрава особистість XX століття.....	136
Моргун М. С. Значення педагогічної культури вчителя у формуванні особистості учня (втілення ідей В. О. Сухомлинського в освітньому процесі Миколаївської гімназії № 41).....	138
В. Морозова Гуманізація освітнього процесу. Формування сприятливого соціально-психологічного клімату для розвитку закладу.....	143
А. Нечитайло Виховання патріотизму на уроках історії та в позакласній роботі шляхом використання ідей В. О. Сухомлинського.....	147
І. Ньюкалова Творча реалізація педагогічних ідей В. О. Сухомлинського в початковій школі.....	150
Г. Обелець Ідеї гуманної педагогіки В. О. Сухомлинського в навчанні англійської мови.....	154
Л. Олійник Василь Сухомлинський: як любити дітей.....	158
Т. Підойма Створення цілісної моделі художньо-естетичного виховання учнів у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського.....	162
О. Перепелиця Духовно-культурне виховання особистості – провідна парадигма педагогіки Василя Сухомлинського.....	167
О. Петренко Художньо-естетичне виховання в поглядах В. О. Сухомлинського та виклики інформаційного суспільства.....	169
Г. Півень	

Казка продовжує жити (за спадщиною В. О. Сухомлинського).....	171
В. Погорєлова	
Утвердження культури рідної мови в Христофорівській ЗОШ І–ІІІ ступенів.....	173
Г. Пономаренко	
Формування азбуки моральної культури особистості.....	179
Л. Продан	
Погляди В. О. Сухомлинського на перевірку і оцінювання навчальних досягнень учнів.....	183
М. Пяткова	
Гуманістичні аспекти виховання та розвитку особистості в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського.....	185
І. Ремешевська	
Упровадження ідей і педагогічних надбань В. О. Сухомлинського в практику діяльності сучасного освітнього закладу (з досвіду роботи Миколаївської ЗОШ № 20).....	189
Н. Рибак	
Упровадження ідей В. О. Сухомлинського в межах педагогічної майстерні побудови знань.....	196
О. Рибачук	
Педагогічна спадщина Василя Олександровича Сухомлинського.....	199
Л. Рясик, І.Лободовська	
Розвиток громадянських компетентностей у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського як передумова формування громадянськості учнів.....	202
Т. Сигида	
Азбука виховання людяності за В. О. Сухомлинським.....	207
В. Сидорчук	
Гуманізація освітнього процесу в Казанківському закладі	

загальної середньої освіти І–ІІІ ступенів № 1 на основі педагогічних ідей В. О. Сухомлинського.....	211
Н. Снісаренко	
Сучасні підходи до впровадження ідей В. О. Сухомлинського в практику роботи дошкільного закладу.....	215
О. Сокурєнко	
Проблема формування світогляду особистості в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського.....	218
Г. Суріна	
Етико-естетичні погляди В. О. Сухомлинського.....	223
А. Гарновська	
Проблема творчого розвитку дитячої особистості у педагогічній спадщині Василя Сухомлинського.....	229
Т. Тихонова, М. Домаскіна, Г. Півень	
«Працюємо за В. О. Сухомлинським» – презентація інтерактивної карти закладів освіти Миколаївської області, що працюють за ідеями В. О. Сухомлинського.....	233
Л. Ткач, Л. Шабатура	
Використання спадщини В. О. Сухомлинського у трудовому вихованні дітей дошкільного віку.....	234
О. Ткаченко, Т. Мавріна, А. Баланчук, С. Ястремська	
Художньо-естетичне виховання дітей дошкільного віку через використання літературної спадщини В. О. Сухомлинського.....	238
Г. Тофтул	
Удосконалення екологічного виховання молодших школярів через животворчу силу педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського (із досвіду роботи).....	242
Т. Троїцька	
Формування громадянина-патріота.....	246
Т. Фурашкевич	

Реалізація ідеї розвитку творчих здібностей та обдарованості дітей в умовах гімназії.....	250
І. Хозраткулова	
Педагогічний досвід В. О. Сухомлинського на шляху соціалізації сучасної молоді.....	255
В. Хомич	
Збереження і зміцнення здоров'я дітей у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського.....	257
А. Черепенько	
Використання педагогічних ідей В. О. Сухомлинського в сучасному освітньому просторі.....	261
О. Чумаченко	
Екологічне виховання дошкільників за допомогою казок Василя Сухомлинського.....	264
В. Шварьова	
Удосконалення екологічного виховання школярів у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського.....	269
Г. Шевченко	
Формування азбуки моральної культури особистості в дидактичній системі В. О. Сухомлинського.....	275
Г. Шукаєва	
«Вечорниці» як одна з форм виховної роботи із впровадження ідей В. О. Сухомлинського.....	279
В. Шуляр	
Актуалітети Василя Сухомлинського й Нова українська школа.....	282
Н. Юрпольська	
Подорож у Школу радості (до 100-річчя з дня народження В. О. Сухомлинського).....	286
Наші автори.....	289

судячи з того, як часто зустрічається поняття «людська гідність» у його працях, надавав йому дуже великого значення, – виховання гідності людини. «Жива істота, яка з вашою допомогою пізнає світ, поступово стає особистістю. У цьому важкому становленні влада педагога має бути особливо обережною: воля старшого легко може перетворитися в сваволю, а інколи і в розправу над людиною. Не придушити її й зламати, а підняти і підтримати, не знеособити внутрішні духовні сили дитини, а утвердити почуття власної гідності» [2, Т. 2, с. 643].

Під індивідуальним підходом мається на увазі навчання учнів іноземного мовлення у групі за єдиною програмою, але з урахуванням їхніх індивідуально-психологічних особливостей. При цьому на перший план ставиться завдання допомогти учням володіти базовим рівнем іншомовного мовлення, вихід за межі якого завжди бажаний.

На успішність оволодіння іншомовним мовленням значною мірою впливають психологічні процеси та емоційно-вольові якості особистості, які розвиваються та вдосконалюються в різних видах діяльності. Сухомлинський В. О. писав:

«Своєчасно знайти, виховати і розвинути задатки здібностей своїх вихованців, своєчасно розпізнати в кожному – покликання вчителя» [2, Т. 5, с.123].

Актуальною залишається організація навчання слабковстигаючих учнів.

Для того, щоб подолати труднощі у навчанні невстигаючих учнів, я намагаюся створити атмосферу особливої доброзичливості під час опитування. Крім того, дозволяю учням користуватися наочними посібниками, які допомагають викласти сутність матеріалу, пропоную приблизний план відповіді, надаю допомогу учням у роботі, розвиваю їхню самостійність. При подачі домашніх завдань чітко інструктую учнів про порядок виконання домашніх робіт, перевіряючи ступінь розуміння цих інструкцій. В. О. Сухомлинський писав: «Ми глибоко переконані в тому, що немає людини, яка в належних умовах, за вмілого виховання не виявила б свого самобутнього, неповторного таланту» [2, Т. 5, с. 88–89]. Працюючи зі слабковстигаючими учнями, завжди пам'ятаю слова Сухомлинського В. О.: «Я не можу без болю думати про те, що в багатьох школах сидять за партами знехтувані, похмурі, роздратовані або байдужі до всього

двієчники. Не можна допустити, щоб вони пішли зі школи озлоблені та байдужі до знань: якщо нормальна людина ні в одному предметі не досягла успіхів, якщо у неї немає улюбленого предмета, це означає, що школа – несправжня» [3, Т. 5, с. 89].

Отже, спадщина В. О. Сухомлинського є справжнім неоціненним скарбом, яким потрібно пишатися, берегти і дбайливо передавати наступним поколінням. А відтак, систематичне й доцільне природовідповідне використання педагогічних ідей В. О. Сухомлинського у власній педагогічній роботі допомагає зацікавити учнів та в доступній для кожного віку формі пояснити програмовий матеріал.

Література:

1. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. – К. : Вища школа, 1974.
2. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: У 5-ти Т. – К., 1976-1978.

ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ: ЯК ЛЮБИТИ ДІТЕЙ

Л. Олійник

Видатний український вчений, педагог-практик Василь Олександрович Сухомлинський, як і всесвітньо знані педагогигуманісти Януш Корчак та Шалва Амонашвілі, переймався питанням: «Як любити дітей?» Свою думку з цього приводу він висловив у однойменній статті, працюючи на той час близько 20 років директором сільської Павлиської середньої школи та маючи унікальний педагогічний досвід. Сьогодні твори Василя Сухомлинського видано 53-ма мовами світу, загальним тиражем майже 15 млн примірників.

Праця «Як любити дітей» мало відома сучасним українським учителям, адже минуло більше 50 років відтоді, як її вперше опубліковано в сьомому номері журналу «Радянська школа» за 1967 рік на сторінках 68–74. Зміст цієї статті сьогодні, коли відзначається 100-річчя від дня народження Василя Сухомлинського, а першокласники країни пішли в Нову українську школу, надто актуальний. У статті викладені

переконливі міркування автора щодо важливості педагогічної любові в освітньому процесі школи.

«Педагогічна любов – це високе моральне почуття, яке полягає у стійкій, самовідданій і свідомій прихильності педагога до вихованця, зумовленій стійкими педагогічними переконаннями, життєвими цілями служіння дитинству та інтересами людей» – це визначення з Вікіпедії дає сучасним вчителям уявлення, про те, як любити учнів, про це ж, з життєвими прикладами, йдеться і у праці Василя Сухомлинського «Як любити дітей».

На запитання вчителя «Чи обов'язково, щоб кожен педагог любив дітей? А якщо я їх не люблю?» – Василь Олександрович дає категоричну відповідь: «Так, треба залишити школу і здобути іншу спеціальність. Або ж виховати в собі любов до дитини – третього не дано».

У статті розвивається ідея про те, що не можна пізнати дитину, не люблячи її. Звертаючись до досвіду видатних педагогів, Василь Олександрович визнає, що досконалий учитель поєднує в собі любов і до справи, й до учнів.

Він має на увазі мудру людську любов, що вчить учнів жити та вимагає від учителя напруження всіх сил душі, постійної їх віддачі. Водночас любов до дітей дає педагогу наснагу, слугує джерелом, із якого він постійно черпає нові сили.

Надзвичайно образно Василь Олександрович описує шестирічних дітей («Є троянди, а є й чортополох»), їхнє світосприйняття та своє захоплення цим процесом: «Вдивляюсь в чорні, сині, блакитні, сірі очі і здається, що кожна дитина відкрила зараз своє маленьке віконце в світ і дивиться, зачудована, на небо і землю, сонце і місяць, квітку і пташку. І кожне віконце – неповторне, своєрідне». Він стверджує, що чим більше вчитель пізнає тонкощі дитячого світосприйняття, тим більше любить кожну дитину. І робить висновок – хто не бачить дитини, не може й полюбити її.

Педагог стверджує, що любов учителя до дітей народжується в горінні, в боротьбі за людину. Він переконаний, що дитячий егоїзм, жорстокість, хамство, невдячність, байдужість, лицемірство породжуються вадами сімейного виховання. І все це діти приносять із собою до школи. Завдання вчителя – любити дитину не такою, якою вона є, а такою, якою вона мусить бути.

Василь Олександрович ділиться власним досвідом: «І коли вдається очистити серце дитяче від гнійника й болячок, коли в очах дитини сяє одухотвореність красою, а не блукає лицемірна посмішка, я люблю цю справжню людину, бо в ній – часточка моєї душі».

Описуючи прояви дитячого цинізму, педагог розповідає реальний випадок зі своєї педагогічної практики, коли для семирічного хлопця не було в житті нічого святого. Він не знав, що таке материнська ласка і що взагалі в світі є сердечність, душевність, чуйність. Хлопчик не уявляв собі, що одна людина може віддавати свої духовні сили в ім'я блага іншої людини, бо в сім'ї він бачив зовсім протилежне. Та завдяки наполегливій педагогічній праці, професійній майстерності, що виявлялося в тому, щоб, ненавидячи зло, не переносити цієї ненависті на того, в чийй душі воно живе, Василю Олександровичу вдалося достукатися до серця дитини. Спільні справи: трудові дії на пришкольній ділянці, спостереження за природою, милування рослинами, читання книжок, а головне – ставлення вчителя до дитини як до особистості, допомогли розтопити кригу в серці вихованця.

В. О. Сухомлинський стверджує, що конфлікти між учителем і «невиправними», «безнадійними» школярами здебільшого якраз і полягають у тому, що ненависть до зла вчитель переносить на дитину. Але ж дитина є дитиною, і в тому, що зло вгніздилося в її серці, винні дорослі. Він ділиться з читачами правилом: яким би страшним не було зло в дитячій душі, треба бачити в цій спотвореній душі насамперед людину, яка чекає, щоб їй допомогли – вилікували її від зла. Вчителю треба звертатися не до голосу зла, а до голосу краси людської, яка в дитині обов'язково є, яку не заглушити нічим. Дитина забуває, що її виховують, переживає дивні почуття та постає перед учителем такою, якою він любитиме її. Учителю слід терпляче, поступово шукати все нові й нові доріжки до серця дитини – це спільні духовні інтереси. Поступово, як велика таємниця життя, як дивний світ справді людського, перед хлопчиком відкривалися благородні людські почуття: ласка, сердечність, доброта. Спочатку ці почуття дитина навчилася розпізнавати в інших людях, потім вони пробудились і в ній самій.

Згадуючи про притаманний дітям оптимізм, Василь Олександрович стверджує, що любити дітей – означає любити дитинство та підтримувати в дітях оптимізм, який ніби «чарівне скельце», через яке дитина милується світом. Педагог застерігає вчителів від бажання надмірно зорганізувати, дисциплінувати, перетворити дитину в холодного, розсудливого резонера. Щоб цього не стало, вчителю слід пам'ятати: дві третини часу, що він проводить з учнями, має складати невимушене, товариське, дружнє спілкування, в якому діти забувають, що вони – вихованці, а вчитель – їхній вихователь. Це спілкування мусить бути пройняте діяльністю, не зв'язаною з навчанням, засвоєнням матеріалу, оцінками, успішністю. Щоб підняти дітей до свого рівня, педагог мусить глибоко розуміти їх духовний світ. А цей світ винятково багатогранний, і його інтелектуальна основа не вичерпується навчанням, оцінками, а полягає, насамперед, у спілкуванні дітей і вчителя з природою.

Василь Олександрович розуміє, що час учительської праці йде швидко, години спілкування з дітьми – скороминущі, але вони не проходять безслідно: вони залишають у пам'яті, у серці хвилюючі спогади. Він зазначає, що чутлива й багато емоціональна сфера вчителя, здатність закарбовувати, зберігати в серці картини спілкування з дітьми – це те, що набувається педагогом, що він може виховати сам у собі протягом років своєї педагогічної праці.

Мудра любов до дітей – вершина педагогічної культури, культури думки й почуттів. Сердечність, теплота, доброзичливість у ставленні до дитини – те, що можна назвати загальним словом доброта – наслідок великої, тривалої роботи педагога із самовиховання почуттів. Учитель, якому недоступна радість спілкування з дітьми, не розуміє дитячих почуттів і вчинків. Життєрадісне світосприйняття дитини здається йому навмисними пустощами, і він намагається погасити дитячу радість. Педагог стверджує, що духовна пустота ніколи не пробуджувала і не жила справжньої любові. Наводить приклад холодної байдужості, відчуження у взаєминах між учителем і учнями. Учні не можуть сказати, люблять чи не люблять вони вчителя: він тільки приходить на урок для того, щоб переказати черговий розділ підручника, запитати, поставити оцінки. Він не розкривається перед ними як живе втілення людської культури.

Данило, Шангараєва Софія, Мельниченко Марія, Гриценко Кіра, Алексеева Анна (кер. Шевченко Л. В.) взяли участь у підготовці цього заходу. Діти декламували вірші Сухомлинського та продемонстрували інсценізацію його казки «Тільки живий красивий».

24 травня вихованці гуртків «Образотворче мистецтво» та «Гончарство» (кер. Господарик Н. В., Черба В. О.) знову завітали до дитячої бібліотеки, де ознайомилися із творами В. О. Сухомлинського та створили ілюстрації до них.

Адміністрація Центру дитячої та юнацької творчості вдячна за співпрацю працівникам дитячої бібліотеки. Ми разом робимо одну велику справу – виховуємо дітей. Саме виховання підростаючого покоління вирішує долю майбутнього нашої держави. Як писав В. О. Сухомлинський: «Що було найголовнішим у моєму житті? Не роздумуючи, відповідаю: Любов до дітей».

Література:

1. Кот К. Уроки мислення на природі Василя Олександровича Сухомлинського. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: goo.gl/DVAcok
2. Мороз М. О. Вшановуємо пам'ять В. О. Сухомлинського. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: goo.gl/FWmBoE

НАШІ АВТОРИ

1. Архіпова А. Є., директор Миколаївської ЗОШ І–ІІІ ступенів № 31 Миколаївської міської ради.
2. Бакуринська Н. І., Заворотня Н. І., учителі Веселинівської гуманітарної гімназії імені Б. М. Мозолевського Веселинівської селищної ради.
3. Білоглазова О. Р., учитель початкових класів Миколаївської ЗОШ № 16 Миколаївської міської ради.
4. Білятинська О. І., Гозун Г. О., Чернега В. М., учителі кафедри мовно-літературних дисциплін Первомайської гімназії Первомайської міської ради.
5. Бондюченко Г. І., учитель зарубіжної літератури Євгенівського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітній навчальний заклад І–ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад» Снігурівської районної ради Миколаївської області.
6. Василенко Р. В., учитель початкових класів станційної філії Новобузької ЗОШ І–ІІІ ступенів № 1 Новобузького району.
7. Венгер А. О., учитель початкових класів Миколаївської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 44, учитель-методист.
8. Вербик О. А., вихователь-методист Коблівського ЗДО (ясел-садка) «Сонечко».
9. Волобоєв О. В., учитель історії станційної філії Новобузької ЗОШ І–ІІІ ступенів № 1 Новобузької районної ради.
10. Гич Г. М., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.
11. Гладун В. В., старший викладач кафедри філософії освіти, теорії й методики суспільствознавчих предметів, Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.
12. Голубченко Т. Д., старший викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.
13. Дмитренко Т. І., учитель початкових класів Новоодеської ЗОШ І–ІІІ ступенів № 2 Новоодеської районної ради.
14. Здражевська Т. В., учитель української мови і літератури, зарубіжної літератури Юріївської філії «НВК «ЗНЗ

I–III ступенів – ДНЗ» Снігурівської ЗОШ I–III ступенів Снігурівської районної ради.

15. Йорж О. І., Попова О. А., Павлова Н. П., учителі Вознесенської ЗОШ I–III ступенів № 10 Вознесенської міської ради.

16. Іванова І. О., Миколаївський класичний ліцей Миколаївської міської ради Миколаївської області.

17. Карлюга А. В., вихователь-методист Первомайського ДНЗ № 24 «Гвоздичка» Первомайської міської ради.

18. Клименко Л. О., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії й методики природничо-математичної освіти та ІТ Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, заслужений працівник освіти України.

19. Козлова І. С., Миколаївський класичний ліцей Миколаївської міської ради Миколаївської області.

20. Конопацька О. Є., бібліотекар Вознесенської ЗОШ I–III ступенів № 6 Вознесенської міської ради.

21. Косіненко Н. Р., учитель біології Вознесенської ЗОШ I–III ступенів № 4 Вознесенської міської ради.

22. Кузнецова А. М., старший викладач кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

23. Куликовська Л. О., учитель початкових класів Троїцького ЗЗСО I–III ступенів Новобузької районної ради.

24. Курдіяш С. А., учитель станційної філії Новобузької ЗОШ I–III ступенів №1 Новобузької районної ради.

25. Лавриченко Н. А., Миколаївський класичний ліцей Миколаївської міської ради Миколаївської області

26. Лисиця Г. Г., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

27. Лободовська В. Й., учитель історії Плющівської ЗОШ I–III ступенів Баштанської міської ради Баштанського району.

28. Лукьяненко Д. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-

естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

29. Лук'яненко Т. М., вихователь Веселинівського дошкільного навчального закладу (ясел-садка) № 3 «Малятко» Веселинівської селищної ради.

30. Ляхова В. П., старший викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

31. Максименко В. А., Висунська загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів Березнегуватської районної ради Миколаївської області.

32. Мироненко І. В., доцент кафедри теорії й методики природничо-математичної освіти та інформаційних технологій Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

33. Міленіна Г. С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

34. Моргун М. С., практичний психолог Миколаївської гімназії № 41 Миколаївської міської ради.

35. Морозова В. Б., учитель зарубіжної літератури Миколаївського класичного ліцею Миколаївської міської ради Миколаївської області.

36. Нечитайло А. А., учитель історії Євгенівського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітній навчальний заклад І–ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад» Снігурівської районної ради Миколаївської області.

37. Ньюкалова І. І., ОНЗ Веселинівська ЗОШ І–ІІІ ступенів Веселинівської селищної ради.

38. Обелець Г. Г., учитель англійської мови Миколаївського класичного ліцею Миколаївської міської ради Миколаївської області.

39. Олійник Л. М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

40. Підойма Т. А., заступник директора з науково-методичної роботи Доманівського НВК «Доманівська

загальноосвітня школа I–III ступенів № 1 – Центр дитячої та юнацької творчості» Доманівської селищної ради.

41. Перепелиця О. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

42. Петренко О. М., кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

43. Півень Г. Г., старший викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

44. Погорелова В. С., учитель української мови та літератури Христофорівської ЗОШ I–III ступенів Баштанської міської ради Баштанського району.

45. Продан Л. А., старший викладач кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

46. Ремешевська І. Є., заступник директора Миколаївської ЗОШ I–III ступенів № 20 Миколаївської міської ради.

47. Рибак Н. А., Миколаївський класичний лицей Миколаївської міської ради.

48. Рибачук О. А., методист кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

49. Рясик Л. О., учитель історії та правознавства Баштанської ЗОШ I–III ступенів № 1 Баштанської міської ради Баштанського району.

50. Лободовська І. О., учитель історії Баштанської ЗОШ I–III ступенів № 1 Баштанської міської ради Баштанського району.

51. Сигида Т. М., учитель Мурахівської ЗОШ I–III ступенів Березнегуватської районної ради.

52. Сидорчук В. П., керівник методичного об'єднання вчителів початкової школи Казанківського ЗЗСО I–III ступенів № 1 Казанківської селищної ради Казанківського району.

53. Снісаренко Н. М., директор комінального ДНЗ № 9 Вознесенської міської ради.

54. Сокурєнко О. О., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

55. Суріна Г. Ю., кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії освіти, теорії й методики суспільствознавчих предметів Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

56. Тарновська А. Г., учитель основ педагогіки Першої української гімназії імені Микола Аркаса, м.Миколаїв.

57. Тихонова Т. В., доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

58. Домаскіна М. А., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

59. Ткач Л. І., Шабатура Л. А., педагоги Веселинівського ДНЗ (ясел-садка) № 1 Веселинівської селищної ради.

60. Ткаченко О. І., вихователь-методист, Веселинівського ДНЗ (ясел-садка) № 4 «Ромашка» Веселинівської селищної ради.

61. Мавріна Т. С., вихователь Веселинівського ЗДО № 4 «Ромашка» Веселинівської селищної ради.

62. Баланчук А. Є., вихователь Веселинівського ЗДО № 4 «Ромашка» Веселинівської селищної ради.

63. Ястремська Софія Хомівна, вихователь Веселинівського ЗДО № 4 «Ромашка» Веселинівської селищної ради.

64. Троїцька Т. В., Новоєгорівська ЗОШ І–ІІІ ст. Баштанської міської ради Баштанського району Миколаївської області.

65. Фурашкевич Т. В., учитель Миколаївської гімназії № 41 Миколаївської міської ради.

66. Хозраткулова І. А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

67. Хомич В. В., учитель початкових класів Троїцького закладу загальної середньої освіти І–ІІІ ступенів Новоодеської районної ради.

68. Черепенько А. О., учитель української мови і літератури Первомайської ЗОШ І–ІІІ ступенів № 4 Первомайської міської ради.

69. Чумаченко О. В., вихователь Казанківського ДНЗ «Теремок» Казанківської селищної ради.

70. Шварьова В. В., станційна філія Новобузької ЗОШ І–ІІІ ступенів № 1 Новобузької районної ради.

71. Шевченко Г. М., учитель початкових класів Первомайського НВК «ЗОШ І–ІІ ступенів № 15-колегіум» Первомайської міської ради.

72. Шукаєва Г. Ю., учитель англійської та німецької мов Миколаївського класичного ліцею Миколаївської міської ради Миколаївської області.

73. Шуляр В. І., доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти, директор Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, заслужений учитель України.

74. Юрпольська Н. О., заступник директора з навчально-виховної роботи Вознесенського міського центру дитячої та юнацької творчості Вознесенської міської ради.

Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

«ВІРТЕ В ЛЮДИНУ!»

*(до 100-річчя з дня народження
В. О. Сухомлинського)*

**Тези доповідей
обласних педагогічних читань**

(м. Миколаїв, 11 жовтня 2018 р.)

Віддруковано з авторських оригіналів

Технічна верстка: К. М. Улиско

Папір офсетний. Друк на різнографі
Формат 60x84/16

Умовно-друкованих арк. – 18,5
Обліково-видавничих арк. – 17,2
Гарнітура шкільна

Тираж 100
Замовлення № 35

Адреса редакції:
вул. Адміральська, 4-а,
м. Миколаїв, 54001
тел./ факс 37-85-87
<http://www.moippo.mk.ua>
e-mail: institute@moippo.mk.ua